

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-11-292-300

УДК 631.1:336.1:355.48

Марина ЄРМОЛАЄВА,

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

ORCID ID: [0000-0003-0469-0435](https://orcid.org/0000-0003-0469-0435)

Scopus Author ID: [57210844419](https://orcid.org/57210844419)

e-mail: maryna.iermolaieva@pdau.edu.ua
(Corresponding author)

Дмитро ЛУЦЕНКО,

аспірант,
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

ORCID ID: [0009-0001-2429-2154](https://orcid.org/0009-0001-2429-2154)

**ВОЄННІ ВТРАТИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: МОНІТОРИНГ,
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНІСТЬ**

Анотація. Повномасштабне вторгнення РФ призвело до суттєвого знищення інфраструктури аграрного сектору України, втрат сільськогосподарської техніки, знищення урожаю, мінування територій, порушення виробничо-логістичних ланцюгів, що суттєво впливає на продовольчу безпеку як України, так і світу. В умовах викликів, спричинених бойовими діями, особливої актуальності набуває потреба в системному обліку та моніторингу втрат аграрного виробництва з метою їх подальшого відшкодування, формування обґрунтованої статистики, стратегічного планування та забезпечення прозорості в управлінні державними і донорськими ресурсами.

У статті розглянуто теоретико-методичні засади організації моніторингу й обліку воєнних втрат аграрних підприємств, запропоновано підходи до класифікації втрат на прямі, непрямі та потенційні, виокремлено їх особливості в умовах повномасштабної війни. Проаналізовано існуючі прогалини у чинному законодавстві та нормативному забезпеченні щодо відображення збитків, спричинених надзвичайними подіями воєнного характеру. Наголошено на відсутності єдиних механізмів документального підтвердження та оцінки втрат, що створює труднощі для підприємств у процесі звернення за компенсаціями.

Акцентовано на доцільності запровадження в облікову практику аграрних підприємств окремих субрахунків для обліку втрат, пов'язаних із війною, а також на потребі уніфікації первинних документів, актів обстеження пошкоджених активів, фотофіксації, висновків експертів тощо. Обґрунтовано необхідність створення державної платформи або реєстру фіксації втрат, який би забезпечував достовірність і верифікацію даних.

Також розглянуто перспективи цифровізації процесів обліку і моніторингу втрат через впровадження електронних реєстрів, облікових модулів та аналітичних панелей, що дозволить

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

оперативно відслідковувати ситуацію, формувати звітність і підвищувати ефективність управлінських рішень.

Ключові слова. Воєнні втрати, моніторинг втрат, облік збитків, знищене майно, документування втрат.

JEL Classification: Q18, M41, H56, O17, Q14

Absztrakt. Az Orosz Föderáció teljes körű inváziója az ukrán agrárszektor infrastruktúrájának jelentős megsemmisüléséhez, mezőgazdasági gépek elvesztéséhez, termés megsemmisüléséhez, területek aknázásához, termelési és logisztikai láncok megszakításához vezetett, ami jelentősen befolyásolja mind Ukrajna, mind a világ élelmezésbiztonságát. A harci cselekmények okozta kihívások közepette különösen fontosá válik az agrártermelés veszteségeinek szisztematikus nyilvántartása és nyomon követése a későbbi kártérítés, a megalapozott statisztikák összeállítása, a stratégiai tervezés és az állami és donorforrások átlátható kezelése érdekében.

A cikkben a mezőgazdasági vállalkozások háborús veszteségeinek nyomon követésének és nyilvántartásának szervezésének elméleti és módszertani alapjait vizsgáljuk, megközelítéseket javasolunk a veszteségek közvetlen, közvetett és potenciális osztályozására, és kiemeljük azok sajátosságait teljes körű háború körülményei között. A cikk elemzi a hatályos jogszabályokban és a szabályozásban fennálló hiányosságokat a háborús jellegű rendkívüli események által okozott károk tükrözése tekintetében. Kiemelésre került, hogy hiányoznak az egységes mechanizmusok a veszteségek dokumentált igazolására és értékelésére, ami jelentős nehézségeket okoz a vállalkozások számára a kártérítési igények benyújtása során

Hangsúlyozva van az agrárvállalkozások számviteli gyakorlatában a háborúval kapcsolatos veszteségek nyilvántartására szolgáló külön alszámlák bevezetésének célszerűsége, valamint az elsődleges dokumentumok, a sérült eszközök felmérési jegyzőkönyvei, fényképes dokumentáció, szakértői vélemények stb. egységesítésének szükségessége. Alaposan megindokolták egy állami platform vagy veszteségek nyilvántartásának létrehozását, amely biztosítaná az adatok hitelességét és ellenőrzését.

Továbbá áttekintésre kerültek a veszteségek nyilvántartási és monitorozási folyamatainak digitalizációs lehetőségei, különös tekintettel az elektronikus nyilvántartások, számviteli modulok és analitikai panelek bevezetésére. Ez lehetővé teszi a helyzet operatív nyomon követését, a jelentések előállítását, valamint a vezetői döntések hatékonyságának növelését.

Kulcsszavak: háborús veszteségek, veszteségmonitoring, veszteségek nyilvántartása, megsemmisült vagyon, veszteségek dokumentálása

Abstract. The military aggression of the Russian Federation against Ukraine has led to large-scale destruction of the material base of the agricultural sector, the loss of agricultural machinery, destruction of crops, mining of land, and disruption of production and logistics chains. These consequences have significantly affected food security both in Ukraine and globally. Under the current challenges caused by hostilities, the need for systematic accounting and monitoring of agricultural production losses becomes especially urgent. Such monitoring is essential for further compensation, development of reliable statistics, strategic planning, and ensuring transparency in the management of state and donor resources.

The article explores the theoretical and methodological foundations of organizing the monitoring and accounting of war-related losses in agricultural enterprises. It proposes approaches to classifying losses into direct, indirect, and potential categories and highlights their specific features under conditions of full-scale warfare. The authors analyze the existing gaps in current legislation and regulatory frameworks concerning the recognition of losses caused by emergency events of a military nature. Particular attention is paid to the absence of unified mechanisms for the documentation and assessment of losses, which complicates the process of claiming compensation by affected enterprises.

The study emphasizes the importance of introducing separate sub-accounts into the accounting practices of agricultural enterprises for war-related losses, as well as the need to standardize primary documentation, damage assessment reports, photographic evidence, and expert conclusions. The necessity of creating a state platform or registry for recording losses is substantiated, as it would ensure the reliability and verification of the collected data.

Additionally, the article examines the prospects for digitalizing the processes of accounting and monitoring of losses through the implementation of electronic registries, accounting modules, and analytical dashboards. This would allow real-time tracking, reporting, and improved efficiency of managerial decision-making.

Keywords: war losses, loss monitoring, damage accounting, destroyed property, loss documentation.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна в Україні зумовила безпрецедентні економічні наслідки, що охоплюють усі провідні сектори національного господарства. Одним із найбільш уражених виявився аграрний сектор, який традиційно відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання та формуванні експортного потенціалу держави. Руйнування сільськогосподарської інфраструктури, призупинення виробничих процесів, а також порушення логістичних ланцюгів спричиняють суттєве скорочення обсягів агровиробництва та експорту. Це, своєю чергою, створює загрозу продовольчій безпеці не лише України, а й глобального ринку.

Разом із тим, інші галузі економіки - зокрема промисловість, енергетика, транспорт, логістика та торгівля також зазнають системних втрат, що ускладнює процеси економічної стабілізації, бюджетного планування та реалізації програм післявоєнного відновлення. В умовах активних бойових дій і відсутності доступу до тимчасово окупованих територій нагальною стає потреба в достовірній, верифікованій та оперативній інформації щодо масштабів завданих збитків.

Забезпечення такої інформаційної бази є необхідною передумовою для ефективного ухвалення управлінських рішень, формування стратегій відновлення, міжнародної звітності, а також залучення фінансових і технічних ресурсів. У зв'язку з цим, створення та вдосконалення системи моніторингу втрат в аграрному секторі та інших ключових сферах економіки постає як пріоритетне завдання, від реалізації якого залежатиме результативність відновлювальних процесів і довгострокова економічна стійкість України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Моніторинг і фіксація втрат внаслідок війни, пошук шляхів подолання наслідків воєнних дій в економіці держави і, зокрема, в аграрному секторі України набуває все більшої актуальності. Перед практиками та науковцями постало завдання не лише кількісно оцінити масштаби завданих збитків, а й розробити ефективні методологічні підходи до їх обліку, аналізу та компенсації з урахуванням національних особливостей та міжнародного досвіду. У цьому контексті необхідно узагальнити напрацювання дослідників щодо теоретичних засад, інструментів та практик управління витратами в умовах криз і воєнних конфліктів. Є. Бірюков, О. Гарафонова та В. Худолей наголошують на нагальній

потребі запровадження цифрових систем управління витратами в аграрному підприємстві [1]. І. Біла та В. Люхина зазначають, що війна в Україні негативно вплинула на економіку країни і в подальшому буде необхідність відновлення втрачених людських, матеріальних та фінансових ресурсів шляхом запровадження інноваційних технологій та отримання допомоги від іноземних партнерів, що в кінцевому підсумку сприятиме виникненню конкурентних переваг економічного сектору [2]. На проблемах втрат економічного потенціалу регіонів України, зокрема тих, де відбуваються воєнні дії або тих, що перебувають під окупацією, наголошують Н. Синюра-Ростун та І. Лещух [3]. Г. Жила зазначає, що війна в Україні завдає шкоди не тільки національній економіці, а й суттєво впливає на розвиток світової торгівлі та економічний розвиток. Автор наголошує на тому, що наслідки цієї війни будуть критичними для багатьох країн світу [4]. О. Гетьманенко досліджує наслідки війни для України. Він зазначає, що для відновлення національної економіки необхідне забезпечення стабільного зростання протягом наступних періодів не менше ніж на 5 % щорічно, запровадження інноваційних технологій, подолання корупції. На думку автора прогноз цілком оптимістичний, але для досягнення сталого покращення необхідне проведення комплексних реформ в усіх сферах життя країни [5]. Є. Косарецький, В. Сотник та А. Слюсаренко також досліджують це питання. Автори висловлюють думку про те, що станом на сьогодні відсутня можливість чіткого визначення розміру збитків, які спричинені війною. Для напрацювання шляхів подолання руйнівного впливу війни на економіку країни автори пропонують посилення зв'язків між державою та бізнесом з метою. Країна потребує фахівців, які б за єдиною методикою мали можливість провести об'єктивне оцінювання втрат та спільними зусиллями напрацювали б шляхи виводу економіки з кризи [6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є оцінка воєнних втрат аграрного сектору України, аналіз існуючих підходів до їх моніторингу, обліку та звітності, а також обґрунтування необхідності створення ефективної системи збору та аналізу даних для забезпечення прозорості, міжнародної звітності та стратегічного планування відновлення економіки країни і аграрного сектору зокрема.

Виклад основного матеріалу. Воєнні дії, які тривають в Україні майже чотири роки, призводять до масштабних втрат людських, матеріальних та екологічних ресурсів. Особливу слід звертати на втрати аграрного сектору, оскільки вклад аграрної галузі у формування ВВП країни становить більше 10%. Слід зазначити, що внаслідок активних воєнних дій на території України, а також внаслідок окупації значних територій, аграрний сектор України несе колосальні втрати.

За даними ННЦ «Інститут аграрної економіки» на початок 2025 р. прямі втрати сільського господарства становили 11,2 млрд. дол. Види та структура втрат наведено у таблиці.

Таблиця 1

**Склад та структура втрат аграрного сектору України внаслідок війни
станом на початок 2025 р.***

Категорії втрат	Млрд. дол. США	%
Втрати від псування, пошкодження та знищення сільськогосподарської техніки	6,5	58,0
Пошкодження та знищення зерносховищ	1,9	17,0
Викрадення продукції сільськогосподарського виробництва	1,9	17,0
Інші види втрат та нанесеної шкоди	0,9	8,0
Разом	11,2	100

*Сформовано авторами за джерелом [7]

Окрім прямих матеріальних втрат аграрного сектору необхідно звернути особливу увагу на втрати земельних ресурсів. Слід зазначити, що понад 6 млн га сільгоспугідь виявились виведеними з обігу через бойові дії, мінування та тимчасову окупацію [8].

Вирішення зазначених проблем потребують комплексного підходу і, в першу чергу, напрацювання відповідної нормативної бази та методів фіксації втрат та їх оцінки. Тому особливої актуальності на сьогодні набуває моніторинг втрат, їх оцінка, організація облікового відображення та звітність.

Дотепер в наукових спільнотах йде дискусія щодо тлумачення термінів «моніторинг» та «моніторинг витрат». Сучасна наука визначає моніторинг як «систематичний процес спостереження, збору і аналізу інформації про певний об'єкт, явище або процес з метою відстеження змін, контролю та прийняття обґрунтованих рішень на основі зібраної інформації. Моніторинг може відбуватися в реальному часі або періодично, дозволяючи оцінювати динаміку і тенденції» [9].

Слід зазначити, що моніторинг сьогодні здійснюється в різних галузях діяльності суспільства. В контексті питань, що розглядаються, нас цікавить моніторинг витрат. Аналіз наукових публікацій та особистий досвід надає нам підстави визначити моніторинг витрат як систематичний процес спостереження, збору, аналізу та оцінки витратних елементів, які виникають в аграрному виробництві, з метою своєчасного виявлення відхилень, оптимізації ресурсного забезпечення та підвищення економічної ефективності виробництва в умовах нестабільного економічного середовища та наслідків воєнних дій.

Окрім необхідності оптимізації витрат і підвищення ефективності виробництва, моніторинг витрат є важливим інструментом визначення втрат аграрної галузі внаслідок війни. Таким чином, ми можемо сформулювати сутність моніторингу витрат як цілеспрямований процес систематичного збору, обробки, аналізу та узагальнення інформації про прямі та опосередковані втрати аграрних підприємств, спричинені воєнними діями, з метою оцінки масштабів нанесеної шкоди, формування компенсаторної політики, стратегічного планування відновлення аграрної галузі та забезпечення продовольчої безпеки держави.

Моніторинг понесених воєнних втрат можна розділити на декілька етапів. На першому етапі визначається мета проведення моніторингу. Це може бути необхідність обґрунтування понесених втрат для держави, страхових організацій або національних чи іноземних донорів, розрахунку потреб у фінансових ресурсах для відновлення виробництва або для прийняття управлінських рішень щодо стратегії та тактики відновлення бізнесу.

На другому етапі необхідно сформулювати перелік можливих втрат і визначитися з тим, що саме підприємство може втратити. Зазвичай виділяють прямі втрати у вигляді втрат матеріальних ресурсів (техніка, будівлі, сільськогосподарські угіддя, худоба, посіви, тощо) та непрямі втрати, такі як упущена вигода через втрату врожаю, зростання витрат, втрата ринків збуту та невиконані внаслідок форс-мажорних обставин контракти.

Третім етапом є організація процесів фіксації та збору доказів. Для цього використовують фото- і відео- зйомку (при можливості). Фіксація втрат і пошкоджень оформляється актами огляду, звітами інвентаризаційних комісій, зверненнями до ДСНС в разі пожеж та вибухів.

Після фіксації втрат створюється база даних щодо понесених втрат. Вона має містити наступну інформацію – дату і місце події, тип втрати, вартість втрати (облікова, ринкова), первинні документи, які підтверджують право власності на втрачені об'єкти.

П'ятим етапом можна вважати здійснення регулярної оцінки понесених втрат шляхом постійного аналізу динаміки втрат, переоцінки втраченої вигоди, отримання висновків незалежних експертів.

З метою отримання компенсації понесених втрат формується звітність різних рівнів – для прийняття управлінських рішень в межах підприємства, для участі в компенсаційних програмах та участі у грантових проектах.

Важлива роль при цьому надається організації бухгалтерського обліку. Саме бухгалтерська служба підприємства визначає види витрат і здійснює їх класифікацію. Основою будь якого бухгалтерського запису є первинний документ, тому правильна організація документообігу, своєчасна фіксація втрат у бухгалтерських документах створює умови для збереження інформації про події, що спричинили втрати.

Для визначення розмірів втрат бухгалтерська служба здійснює їх оцінку та відображає в обліку. На основі зібраної інформації обліковий підрозділ складає внутрішню (управлінську) та фінансову звітність.

Важливою функцією облікової служби підприємства є забезпечення збереження доказової бази. Документи, що підтверджують понесені втрати, докази воєнного характеру втрат, висновки незалежних експертів та листування з державними органами, страховими компаніями, донорами зберігаються у паперовому та електронному вигляді. Для паперових примірників бажано створити окремий архів.

Потребує вдосконалення методика обліку витрат. На сьогодні в обліковій практиці відсутнє поняття втрат від надзвичайних подій і самих надзвичайних

подій. Всі втрати, які пов'язані із впливом подій непереборного характеру відображаються у складі інших витрат підприємства на субрахунку 977 «Інші витрати діяльності». На нашу думку, останні події, що відбуваються в Україні викликають необхідність відображення в обліку витрат з обов'язковим вказанням їх причини. Тому, вважаємо за необхідне повернення до Плану рахунків синтетичного рахунку 99 «Надзвичайні витрати» або запровадження додаткового субрахунку 978 «Втрати внаслідок воєнних дій». Це допоможе побудувати більш детальну картину витрат, понесених підприємством, і поглибити аналітичність обліку [10].

З метою осучаснення процесів моніторингу та обліку витрат пропонується запроваджувати цифрові системи. Науковці виділяють шість основних етапів побудови таких систем - здійснення аналізу стану існуючих процесів управління витратами на підприємствах галузі, вибір цифрових інструментів, які можуть бути використані для аналізу витрат, збір даних про витрати та проведення їх аналітичної оцінки, налаштування і адаптація цифрових систем під потреби галузі, навчання персоналу і моніторинг отриманих результатів з метою вдосконалення системи [1].

Окрім моніторингу та фіксації понесених воєнних витрат є необхідність відображення узагальненої інформації у звітності. Сучасний бухгалтер формує різні види звітності – обов'язкові і внутрішні форми. До обов'язкової звітності в першу чергу відноситься фінансова звітність. Дані щодо витрат, понесених підприємством знайшли своє відображення у ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», та у ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». На нашу думку, інформація саме про воєнні витрати потребує деталізації у фінансовій звітності і відображення в окремих статтях відповідних форм [11].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, воєнні дії, які тривають на території України, спричинили масштабні втрати, зокрема в аграрному секторі. Масштабні втрати матеріальних активів, пошкодження аграрної інфраструктури, вилучення сільськогосподарських угідь з господарського обороту, а також логістичні і фінансові труднощі потребують створення цілісної системи моніторингу понесених витрат, їх обліку та відповідного відображення у звітності.

В ході дослідження доведено, що ефективне управління процесами подолання наслідків воєнних дій в агросекторі можливе лише за наявності верифікованої інформації щодо обсягів і структури понесених воєнних втрат. Обґрунтована необхідність удосконалення методичних підходів до їх документального оформлення, обліку та відображення у звітності. Запропоновано запровадження окремих субрахунків у Плані рахунків для забезпечення прозорості аналітики витрат, зумовлених надзвичайними подіями воєнного характеру. Визначено ключову роль бухгалтерської служби у процесах організації обліку воєнних втрат підприємства. Окремо наголошено на

доцільності впровадження цифрових систем управління витратами, що дозволить підвищити ефективність і точність моніторингу.

Перспективами подальших досліджень є розробка і запровадження єдиної методики оцінювання воєнних втрат аграрних підприємств з урахуванням міжнародного досвіду, розробка структури і змісту нових облікових реєстрів і форм звітності для потреб державної політики відновлення, формування цифрової платформи для збору, верифікації та аналітики даних про втрати в аграрному секторі, дослідження та вдосконалення податкових аспектів обліку та відшкодування втрат, спричинених війною.

Список використаних джерел

1. Є. Бірюков, О. Гарафонов, В. Худолей. Управління витратами аграрного підприємства в умовах цифрових трансформацій. *ECONOMIC SYNERGY*. 2023. Вип. 2 (8). С. 48-61. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7aea090e-d439-4c1f-8079-6b058743f199/content> (дата звернення:12.07.2025)
2. Біла І. С., Ілюхіна В. В. Економіка війни в Україні: наслідки та можливі конкурентні переваги в повоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3505> (дата звернення:12.07.2025)
3. Синюра-Ростун Н., Лещух І. Проблеми втрати економічного потенціалу регіонів України внаслідок військових дій. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 2 (87). С. 7-19. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/87/1277.pdf> (дата звернення:12.07.2025)
4. Жила Г. Вплив війни в Україні на економічний розвиток, наслідки для світової торгівлі. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 164-170. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1157.pdf> (дата звернення:12.07.2025)
5. Гетманенко О. О. Макроекономічні наслідки війни для України: детальний аналіз. *ECONOMICS: time realities*. 2025. № 3 (79). С. 58-65. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/58.pdf> (дата звернення:12.07.2025)
6. Косарецький Є. І., Сотник В. В., Слюсаренко А. В. Дослідження впливу воєнних дій на національну економіку України: фактичні збитки та втрати. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень* № 2(78), 2023 *Національного університету оборони України*. 2023. № 2 (78). С. 74-79. URL: <http://znrcvsd.nuou.org.ua/article/view/290288/283872> (дата звернення:12.07.2025)
7. Втрати сільського господарства України внаслідок війни перевищили \$11 млрд. *Фінансовий клуб*. 2025. URL: <https://finclub.net/news/vtraty-silskoho-hospodarstva-ukrainy-vnaslidok-viiny-perevyshchyly-usd11-mlrd.html> (дата звернення:12.07.2025)
8. Котенко Є. Агросектор після трьох років війни: виклики сьогодення та плани на відновлення. *Agro Portal*. 2025. URL: <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/agrosector-pislya-troch-rokiv-viyni-vikliki-sogodennya-ta-plani-na-vidnovlennya> (дата звернення:12.07.2025)
9. Рай Софія. Що таке моніторинг, у яких сферах він застосовується і для чого? 2023. URL: <https://www.alife.com.ua/shho-take-monitoryng-u-yakih-sferah-vin-vykorystovuyetsya-i-dlya-chogo/>
10. Єрмолаєва М. В., Тютюнник С. В., Дугар Т. Є. Надзвичайні витрати: відображення в обліку та звітності. *Інфраструктура ринку*. 2022. Вип. 67. С. 223-228. URL: https://market-infr.od.ua/journals/2022/67_2022/41.pdf (дата звернення:12.07.2025)
11. Єрмолаєва М. В. Втрати аграрних підприємств внаслідок війни: актуальні питання обліку і звітності. *Причорноморські економічні студії*. 2023. Вип. 81. С. 196-200. URL: https://bses.in.ua/journals/2023/81_2023/32.pdf (дата звернення:12.07.2025)

References

1. Biriukov, Ye., Harafonova, O., & Khudoliei, V. (2023). Cost Management of an Agricultural Enterprise in the Context of Digital Transformations. *ECONOMIC SYNERGY*, (2)8, 48-61. <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7aea090e-d439-4c1f-8079-6b058743f199/content> [in Ukrainian]
2. Bila, I. S., & Iliukhina, V. V. (2024). Ukraine's War Economy: Impacts and Prospective Competitive Advantages in the Post-War Era. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3505> [in Ukrainian]
3. Syniura-Rostun, N., & Leshchukh, I. (2024). Challenges of Economic Potential Loss in Ukrainian Regions as a Result of Military Operations. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, (2)87, 7-19. <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/87/1277.pdf> [in Ukrainian]
4. Zhyla, H. (2023). Impact of the War in Ukraine on Economic Development: Implications for Global Trade. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, (2)81, 164-170. <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1157.pdf> [in Ukrainian]
5. Hetmanenko, O. O. (2025). Macroeconomic Consequences of the War for Ukraine: A Detailed Analysis. *ECONOMICS: Time Realities*, (3)79, 58-65. <https://economics.net.ua/files/archive/2025/No3/58.pdf> [in Ukrainian]
6. Kosaretskyi, Ye. I., Sotnyk, V. V., & Sliusarenko, A. V. (2023). Study of the Impact of Military Actions on Ukraine's National Economy: Actual Damages and Losses. *Zbirnyk naukovykh prats Tsentru voienno-stratehichnykh doslidzhen Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, (2)78, 74-79. <http://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/290288/283872> [in Ukrainian]
7. Finclub. (2025). Ukraine's Agricultural Losses Due to the War Exceed \$11 Billion. <https://finclub.net/news/vtraty-silskoho-hospodarstva-ukrainy-vnaslidok-viiny-perevyshchyly-usd11-mlrd.html> [in Ukrainian]
8. Kotenko, Ye. (2025). Agrosector after three years of war: current challenges and recovery plans. *Agro Portal*. <https://agroportal.ua/publishing/lichnyi-vzglyad/agrosector-pislya-troh-rokiv-viyni-vikliki-sogodennya-ta-plani-na-vidnovlennya> [in Ukrainian]
9. Rai, S. (2023). What is monitoring, in which fields is it applied, and for what purpose? *Alife*. <https://www.alife.com.ua/shho-take-monitoryng-u-yakyh-sferah-vin-vykorystovuyetsya-i-dlya-chogo/> [in Ukrainian]
10. Yermolaieva, M. V., Tiutiunnyk, S. V., & Duhar, T. Ye. (2022). Extraordinary expenses: reflection in accounting and reporting. *Infrastruktura rynku*, 67, 223-228. https://market-infr.od.ua/journals/2022/67_2022/41.pdf [in Ukrainian]
11. Yermolaieva, M. V. (2023). Losses of agricultural enterprises due to the war: current issues of accounting and reporting. *Prychornomorski ekonomichni studii*, 81, 196-200. https://bses.in.ua/journals/2023/81_2023/32.pdf [in Ukrainian]

Отримано:	04.08.2025	Beérkezett:	2025.08.04	Received:	04.08.2025
Прийнято до друку:	25.11.2025	Elfogadva:	2025.11.25	Accepted:	25.11.2025
Опубліковано:	17.12.2025	Megjelent:	2025.12.17	Published:	17.12.2025